

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 27 września 2025 r.

ZSM.401.1.2025.PK

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowna Pani
dr Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki
Spółecznej

Szanowna Pani Ministro,

w trosce o zapewnienie dzieciom pełnej ochrony ich praw, pragnę zwrócić uwagę na istotną lukę w obowiązujących przepisach regulujących wsparcie dla małoletnich cudzoziemców przebywających w Polsce. Obecne regulacje w zakresie wsparcia rodziny, pomocy społecznej oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dostępnych dla dzieci cudzoziemskich, nie uwzględniają małoletnich, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych. W konsekwencji prowadzi to do nierównego traktowania dzieci w zależności od posiadanego przez nie tytułu pobytowego, ograniczając ich dostęp do istotnych instrumentów wsparcia przewidzianego w niniejszych ustawach.

W celu zapewnienia małoletnim, przebywającym na terytorium RP na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych, rzeczywistego i pełnego dostępu do świadczeń przewidzianych w aktach prawnych dotyczących wsparcia rodziny, pomocy społecznej oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, pragnę zwrócić uwagę na potrzebę nowelizacji wybranych przepisów, w szczególności art. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49, dalej jako: ustawa o wspieraniu rodziny), art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, dalej jako: ustawa o pomocy

społecznej) oraz art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2025 r. poz. 438 z późn. zm., dalej jako: ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów).

Obowiązujące w obecnym brzmieniu regulacje tworzą nierówną sytuację prawną dzieci przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o różne tytuły pobytowe. W art. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, wymieniono katalog osób uprawnionych do korzystania z przewidzianych w niej instrumentów wsparcia. Obejmuje on między innymi obywateli Polski, obywateli Unii Europejskiej i państw EFTA, a także cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zezwolenie na pobyt stały, czasowy w szczególnych okolicznościach albo status rezydenta długoterminowego UE. Brak w tym katalogu odniesienia do dzieci, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, choć zarówno osoby korzystające z ochrony międzynarodowej, jak i osoby, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, znajdują się w porównywalnej sytuacji z punktu widzenia potrzeby zabezpieczenia ich podstawowych praw. Zarówno ochrona międzynarodowa jak i zgoda na pobyt ze względów humanitarnych mają wspólny cel: zapewnienie cudzoziemcowi bezpieczeństwa poprzez niedopuszczenie do jego powrotu do kraju pochodzenia, w którym groziłoby mu prześladowanie lub innego rodzaju poważne naruszenie praw człowieka, co stanowi urzeczywistnienie zasady non-refoulement. Również w literaturze wskazuje się, że udzielenie cudzoziemcowi zgody na pobyt ze względów humanitarnych, skutkuje nadaniem mu administracyjnoprawnego statusu, który zasadniczo nie różni się od statusu nadawanego cudzoziemcom, którym udzielono ochrony publicznoprawnej¹.

Ograniczenia oparte jedynie na kryterium tytułu pobytowego są ponadto sprzeczne z art. 32 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm., dalej jako: Konstytucja RP) „wszyscy są równi wobec prawa” oraz art. 2 i 3 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526

---

¹ M. Kumela-Romańska, „Zgoda na pobyt tolerowany oraz zgoda na pobyt ze względów humanitarnych a formy ochrony publicznoprawnej w Polsce”, [w:] Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego, tom 14, 2016 r., str. 161

z późn. zm., dalej jako: Konwencja o prawach dziecka), które gwarantują każdemu dziecku ochronę przed dyskryminacją ze względu na status prawny. Z tego względu, różnicowanie sytuacji tych osób w zakresie dostępu do świadczeń socjalnych wyłącznie na podstawie tytułu pobytowego może być sprzeczne z zasadą równego traktowania oraz aksjologiczną funkcją obu instytucji. Takie ograniczenia muszą mieć racjonalne i proporcjonalne uzasadnienie, którego brakuje w omawianym przypadku.

Ponadto, zarówno Konwencja o prawach dziecka, Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku, zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.) oraz Karta praw podstawowych UE (Dz. U. UE. C. z 2007 r. Nr 303, str. 1 z późn. zm.), akcentują konieczność ochrony życia, zdrowia i godności, niezależnie od statusu administracyjnego jednostki oraz podkreślają konieczność zapewnienia ochrony praw człowieka wszystkim osobom, niezależnie od ich statusu pobytowego. Różne tytuły pobytowe nie powinny prowadzić do różnego traktowania w zakresie praw socjalnych.

Podobne ograniczenia występują w ustawie o pomocy społecznej (art. 5 ust. 2), gdzie przewidziano, że cudzoziemcy, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, mogą korzystać wyłącznie z podstawowej pomocy w postaci schronienia, posiłku, odzieży i zasiłku celowego. Ograniczenie to nie uwzględnia szczególnej ochrony prawnej osób objętych zgodą na pobyt ze względów humanitarnych, która posiada wszystkie cechy ochrony publicznoprawnej. Specyfika sytuacji dzieci, które ze względu na cel udzielenia zgody humanitarnej – zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony przed poważnym naruszeniem praw człowieka – wymaga pełnego wsparcia obejmującego między innymi wsparcie pieniężne na zaspokojenie potrzeb bytowych, możliwość uzyskania świadczeń na pokrycie kosztów nauki oraz wsparcie w integracji ze środowiskiem lokalnym. Istnienie takiego ograniczenia w praktyce prowadzi do sytuacji, w której małoletni znajdujący się w Polsce ze względów humanitarnych pozostają bez dostępu do wielu instrumentów pomocy, dostępnych dla dzieci objętych innymi formami ochrony lub posiadających inny stabilny tytuł pobytowy.

Niedostatki w zakresie regulacji dotyczą również ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W art. 1a ust. 2 przywołanej ustawy przewidziano, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują cudzoziemcom posiadającym między innymi zezwolenie na pobyt stały, rezydenta długoterminowego UE, określone zezwolenia czasowe, a także tym, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Brak jest jednak odniesienia do dzieci, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, choć jak wykazano wyżej instytucja ta pełni funkcję ochronną zbliżoną do statusu przyznawanego cudzoziemcom korzystającym z ochrony publicznoprawnej. W konsekwencji małoletni, których rodzice nie wywiązują się z obowiązku alimentacyjnego, są w tej sytuacji pozbawieni wsparcia, które służy zaspokojeniu ich elementarnych potrzeb życiowych i ma na celu zapewnienie im godnych warunków wychowania.

Zgoda na pobyt ze względów humanitarnych jest decyzją administracyjną, której przesłanki wynikają z konieczności ochrony fundamentalnych praw jednostki. W przypadku dzieci przesłanki te są szczególnie wyraźne, ponieważ ustawodawca w art. 348 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079), wprost odwołuje się do praw dziecka gwarantowanych Konwencją o prawach dziecka i wskazuje, że nie można dopuścić do powrotu do kraju pochodzenia, jeśli doprowadzi to do naruszenia tych praw w stopniu istotnie zagrażającym rozwojowi psychofizycznemu dziecka. Przyznanie zgody na pobyt humanitarny jest więc potwierdzeniem, że dane dziecko wymaga ochrony ze strony państwa i powinno mieć zapewnione warunki do bezpiecznego wzrastania, edukacji oraz korzystania z pomocy społecznej i opieki instytucjonalnej na równi z innymi dziećmi, które znalazły się w Polsce w sytuacji wymagającej ochrony.

Brak uwzględnienia w regulacjach prawnych osób posiadających tę kategorię zezwolenia na pobyt, a tym samym brak pełnej ochrony prawnej dzieci ze zgodą na pobyt ze względów humanitarnych prowadzi do nierównego traktowania w zależności od rodzaju posiadanego tytułu pobytowego. W praktyce może to oznaczać, że dziecko pozostaje bez dostępu do programów wsparcia dla rodzin, pomocy w zaspokajaniu

podstawowych potrzeb bytowych, czy do środków przeznaczonych na utrzymanie w sytuacji, gdy rodzic uchyła się od obowiązku alimentacyjnego. Takie rozwiązanie jest sprzeczne z zasadą dobra dziecka wyrażoną w art. 3 Konwencji o prawach dziecka oraz w art. 72 Konstytucji RP, nakładającymi na władze publiczne obowiązek uwzględniania dobra dziecka w toku podejmowania wszelkich działań dotyczących najmłodszych.

W świetle powyższych argumentów, zdaniem Rzeczniczki Praw Dziecka niezbędne jest wprowadzenie stosownych zmian legislacyjnych. Wobec powyższego postuluję, aby art. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obejmował swoim zakresem dzieci przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych, zapewniając im dostęp do form pomocy przewidzianych w tej ustawie. W ustawie o pomocy społecznej postuluję rozszerzenie zakresu uprawnień przyznanych w art. 5 pkt 2 lit. b, tak aby małoletni, którym udzielono zezwolenia na pobyt ze względów humanitarnych mogli korzystać z pełnego katalogu świadczeń. Wreszcie, w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, konieczne jest rozszerzenie możliwości otrzymania świadczeń z funduszu alimentacyjnego przez dzieci posiadające zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, co pozwoli ochronić je przed skutkami niewywiązywania się rodziców z obowiązków alimentacyjnych oraz zaspokoić ich potrzeby życiowe.

Prawidłowe uregulowanie wskazanych kwestii pozwoli na realizację zasady równego traktowania wszystkich dzieci znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przyczyni się do pełniejszej ochrony ich praw. Umożliwi także władzom publicznym wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 4 Konwencji o prawach dziecka, zgodnie z którym Państwa-Strony zobowiązane są do podejmowania wszelkich działań ustawodawczo-administracyjnych dla realizacji praw uznanych w Konwencji.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2023 r. poz. 292), zwracam

się z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawionej propozycji i podjęcie inicjatywy ustawodawczej, która pozwoli objąć dzieci posiadające zgodę na pobyt ze względów humanitarnych pełnym zakresem wsparcia przewidzianego w polskim systemie prawnym.

Z wyrazami szacunku

Monika Horna-Cieślak

Rzecznik Praw Dziecka

/wydane w postaci elektronicznej i podpisane
kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	548981.1969756.3461500
Nazwa dokumentu	Wystąpienie Generalne do Ministry Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w sprawie dostępu do świadczeń dla dzieci z udzieloną zgodą na pobyt ze względów humanitarnych.pdf
Tytuł dokumentu	Wystąpienie Generalne do Ministry Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w sprawie dostępu do świadczeń dla dzieci z udzieloną zgodą na pobyt ze względów humanitarnych
Sygnatura dokumentu	ZSM.401.1.2025
Data dokumentu	27.09.2025
Skrót dokumentu	925B95D9F3E0A331F87D007437055A478586D224
Wersja dokumentu	1.15
Data podpisu	27.09.2025 13:14:37
Podpisane przez	Monika Horna-Cieślak Rzecznik Praw Dziecka
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.128.103.103.

Data wydruku: 29.09.2025

Autor wydruku: Kępiśta Paulina (Specjalista)